

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ**

**ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала: студентка 4 курсу, групи 411
денної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Шакура Валерія Михайлівна _____
(підпис)

Керівник: доцент кафедри фінансів і кредиту

Грубляк Оксана Михайлівна _____
(підпис)

*До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № ____ від «____» травня 202__р.
Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ проф. Нікіфоров П.О.*

Чернівці – 2024

АНОТАЦІЯ

Шакура В.М. Інфляція в Україні та її вплив на суб`єктів господарювання. Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2024.

В кваліфікаційній роботі досліджено інфляційні процеси в Україні, їх вплив на національну економіку та виробничі потужності підприємства, а також розроблено антиінфляційні заходи. Розглянуто теоретичні засади інфляції, її види та показники, а також проаналізовано динаміку інфляції за 2021–2023 роки. Визначено стратегії боротьби з інфляцією на державному рівні та запропоновано заходи для покращення економічної стабільності підприємства в умовах інфляції.

Ключові слова: інфляція, вплив інфляції, аналіз інфляції, антиінфляційні заходи, виробничі потужності.

ABSTRACT

Shakura V. Inflation in Ukraine and its impact on business entities. Manuscript. Qualification work for obtaining the first (bachelor) level of higher education in specialty 072 – Finance, banking and insurance. Yuri Fedkovich Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2024.

In the qualification work, inflationary processes in Ukraine, their impact on the national economy and the production capacities of enterprises were investigated, and anti-inflationary measures were developed. The theoretical foundations of inflation, its types and indicators are considered, as well as the dynamics of inflation for the years 2021–2023 are analyzed. Strategies to combat inflation at the state level are defined and measures are proposed to improve the economic stability of the enterprise in conditions of inflation.

Key words: inflation, impact of inflation, analysis of inflation, anti-inflationary measures, production capacity.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання чужих ідей, результатів і текстів наукових досліджень мають посилання на відповідне джерело.

_____ В.М Шакура

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	6
1.1. Характеристика суті та видів інфляції	6
1.2. Показники інфляції та їх економічний зміст	11
1.3. Вплив інфляції на національну економіку України	15
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ВИРОБНИЧІ ПОТУЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА 2021 – 2023 РОКИ	20
2.1. Аналіз динаміки і факторів інфляційних процесів в Україні за 2021 – 2023 роки	20
2.2. Оцінка впливу інфляції на виробничі потужності підприємства ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат».....	23
РОЗДІЛ 3. АНТИІНФЛЯЦІЙНІ ЗОХОДИ ДЕРЖАВИ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ ІНФЛЯЦІЇ НА ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат»	36
3.1. Шляхи підвищення ефективності антиінфляційної політики в Україні	36
3.2. Оптимізація фінансових та виробничих процесів як стратегія протидії інфляції для ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат».	39
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49

ВСТУП

Інфляція відноситься до числа традиційно актуальних проблем в економічній теорії. Дослідженням інфляції в тій чи іншій її формі займалися видатні економісти і цілі напрямки і школи в економічній теорії. Більшість з них досліджували інфляцію виключно як грошовий феномен. Тим часом, розвиток виробничих відносин в кінці ХХ-го століття вступило в якісно новий етап, що позначається в літературі як постіндустріальний. Функція суспільного виробництва набуває все більше число змінних. У зв'язку з цим інфляція, будучи формою прояву товарно-грошових диспропорцій, видозмінюється і набуває характеру екстремального зростання цін. Ці явища, що відбуваються у світовій економіці, впливають на хід економічних реформ і в пострадянських країнах.

Інфляція має негативний вплив на соціально-економічний розвиток, дестабілізуючи грошово-фінансову систему та всю економіку, підриваючи конкурентоспроможність господарюючих суб'єктів, веде до перерозподілу національного доходу на користь монополістів і держави, стимулює тіньову економіку, призводить до зниження реальної заробітної плати, пенсій та інших фіксованих доходів, посилює майнову диференціацію суспільства.

Актуальність цього питання в сучасних умовах визначається необхідністю з'ясування суті, глибинних причин і механізму розвитку інфляції, її особливостей і основних напрямків антиінфляційної політики з урахуванням світового досвіду. З'ясування чинників інфляції і знаходження способів зниження її темпів – ось завдання, що має гостре соціальне значення в сучасних умовах соціально-економічного розвитку.

Проблемами інфляції займалися в різні роки такі дослідники, Б. Бернанк та Ф. Мішкін [27], Л. Каранза, Дж. Санче і Дж. Біскарі [28], М. Кумхольф [31], А. Цукерман [29] К. Фрідман і І. Оуткер_Риуб [30], Л. Свенсон [32] та ін. Явище інфляції серед видатних вітчизняних науковців досліджували: Б.

Данилишин [7], В. Калюжний [11], О. Коваленко [2], В. Марцин [15], А. Пишний [18], Д. Сметана [22] та інші.

Метою бакалаврської роботи є дослідження впливу інфляції на національну економіку.

Мета визначила наступні завдання роботи:

- охарактеризувати суть та види інфляції;
- розглянути показники інфляції та їх економічний зміст;
- проаналізувати вплив інфляції на національну економіку України;
- дослідити динаміку і фактори інфляційних процесів в Україні 2021 – 2023 роки;
- здійснити оцінку впливу інфляції на виробничі потужності підприємства;
- розробити стратегію боротьби з інфляцією в Україні на сучасному етапі;
- обґрунтувати шляхи подолання інфляції на підприємство.

Об'єктом дослідження бакалаврської роботи є проблеми інфляції та інфляційні процеси, а також їх вплив на діяльність ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат».

Предмет дослідження – економічні відносини, що виникають у процесі боротьби з інфляцією в сучасній Україні.

У ході дослідження використовуються методи системного підходу, логічного та порівняльного аналізу, порівняння, угруповання, узагальнення, аналогії, а також інші методи економічного та статистичного аналізу. Теоретична основа дослідження ґрунтується на фундаментальних концепціях, представлених в класичних і сучасних працях вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріалах наукових конференцій тощо.

Інформаційну базу роботи збудовано на основі інформаційних та аналітичних матеріалів науково-дослідницьких установ, інформаційних

агентств та служб, експертних оцінках та розрахунках наукових і практичних робіт, використані дані міжнародних організацій.

Структура і обсяг роботи обумовлені метою і завданнями, поставленими в цьому дослідженні. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи складає 47 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

1.1. Характеристика суті та видів інфляції

Незважаючи на те, що інфляція – добре відомий феномен економічного життя, вона відноситься до тих елементів системи виробничих відносин, які до сих пір недостатньо пояснені. Це пов'язано з тим, що протягом століть зі зміною форм власності, типів ціноутворення, грошових систем змінювалися причини, наслідки, форми прояву інфляційного процесу. Інфляція – це складний і неоднорідний з причин, механізму та наслідків соціально-економічний феномен, що створює певні труднощі при дослідженні як конкретних рис інфляційного процесу, що лежать на поверхні, так і його внутрішньої структури і якісних характеристик.

Складність і багатогранність проблеми досі ускладнюють створення єдиної і несуперечливої концепції причин інфляції, незважаючи на безліч присвячених цьому питанню досліджень, причому спрямованість цих досліджень найрізноманітніша.

Так, Д.В. Полозенко і В. Калюжний пишуть про «... багатofакторний характер сучасної інфляції...», підкреслюючи її «відтворювальну природу» [11, с. 18; 19, с. 22;], Н.М. Гелухов, А.І. Пелех віддають перевагу економетричним та статистичним методам вимірювання інфляції, пропонуючи авторські підходи до розрахунку індексів цін [5, с. 42], О. Коваленко акцентує увагу на «... балансуєчій ролі інфляції в системах з ринками, що розвиваються» [12, с. 45].

Множинність різноспрямованих, а часто і взаємовиключних один одного підходів до аналізу причин інфляції обумовлена також і тим, що зміст інфляції еволюціонує в часі і змінюється в просторі, в залежності від конкретних економічних і політичних умов. Практичний досвід і теоретичні дослідження свідчать, що інфляція має національні особливості. Вона завжди виступає як

процес, що протікає в рамках певної держави або групи держав в конкретний період часу. Тому недооцінка локального вивчення інфляції збіднює теорію, зводячи зміст інфляції до загальних положень, і робить її малоприсадною для практичного застосування. Поряд з множинністю причин інфляції в будь-якій національній економіці [2, с. 98], необхідно враховувати часовий фактор, що виражається в еволюції розглянутих причин, яка полягає як у зміні ролі окремих причин в інфляційному процесі, так і в трансформації форм існування і прояву як самого інфляційного процесу, так і його чинників.

Незважаючи на важливість вивчення локальних особливостей інфляції, з точки зору теоретичної науки не менш значущим є виділення ключових рис цього складного феномена. Це робить можливим запропонувати універсальне визначення, яке б для будь-якого випадку відображало суть інфляції, її глибинні причини та основні форми прояву. З огляду на це, доцільним є розмежування суті та змісту інфляції.

Універсальна суть інфляції полягає в її загальних характеристиках, абстрактних поняттях, що дозволяють застосувати це визначення до будь-якої національної економіки, включаючи українську. Саме таке сутнісне визначення рекомендується використовувати в навчальних курсах, воно ж стає предметом наукових дискусій, коли мова заходить про інфляцію як економічну категорію [13, с.28].

Найбільш широко поширене розуміння інфляції як зростання загального рівня цін, що переважає в навчальній літературі і нерідко зустрічається і в наукових публікаціях, на наш погляд, є дещо неповним.

Незважаючи на те, що інфляція практично завжди супроводжується зростанням цін, поняття ці далеко не тотожні [22, с. 128].

По-перше, зростання загального рівня цін не означає, що ростуть всі ціни або що вони можуть рости однаково. Одне з хворих місць інфляції – те, що ціни мають тенденцію підніматися дуже нерівномірно: одні ціни підскакують, інші піднімаються більш помірними темпами, треті зовсім не підіймаються, а ціни на окремі товари можуть навіть знижуватися. Саме цей аспект виступає однією

з рушійних сил інфляційного механізму, так як ця нерівномірність підвищення цін означає, що частина економічних суб'єктів виявляються зацікавленими в існуванні інфляції.

Другий аспект проблеми співвідношення категорій інфляції і зростання цін полягає в тому, що зростання цін може викликатися різними причинами, і далеко не всі вони носять інфляційний характер. Найбільш наочний приклад: сезонні коливання цін на плодоовочеву продукцію, які, в разі її високої питомої ваги в товарообігу цілком можуть викликати суттєві коливання і «загального рівня» цін.

Третій аспект проблеми співвідношення понять «інфляція» і «зростання цін» полягає в тому, що існує таке явище і відповідне йому поняття, як прихована інфляція. Якщо раніше різноманітні форми прихованої інфляції зв'язувалися тільки з функціонуванням командної економіки і адміністративним встановленням цін нижче рівноважних, то сьогодні є сенс говорити і про інші приховані форми інфляції.

Власне прихована інфляція – це фактичне зростання цін при офіційно стабільному їх рівні. Вона може проявлятися в наступних формах [11, с. 20]:

1. Зміна асортименту, «вимивання» дешевих товарів, коли з магазинів зникають прості і доступні широкому споживачеві речі, і ми змушені купувати товар по завищених цінах.

2. Зниження якості виробів, що випускаються або продаж меншої кількості товару за тією ж ціною. Споживачеві не до вподоби, коли ціни ростуть, і він може відмовитися від покупки звичної речі за вищою ціною.

3. Внесення «псевдоновацій», коли випускається «нова» модифікація товару, і її продають за вищою ціною. Насправді такі удосконалення часто носять чисто рекламний характер, в усякому разі користувач не має можливості оцінити реальну інноваційність продукту, тобто фактично знову має місце приховане підвищення цін.

4. Маніпулювання товарним кошиком, за яким розраховуються темпи інфляції (індекси цін). При цьому ціни на товари, що входять до цього кошика,

тривалий період не змінюються, але самі ці товари можуть бути відсутні у відкритому продажі або не є репрезентативними через моральне старіння.

5. Розтринькування часу і енергії покупців при придбанні дефіцитних товарів. У цьому випадку в ціну товару, крім грошової складової, є сенс включати і енергетичні та часові витрати.

6. Отримання продавцями дефіцитних товарів ренти за можливість доступу до цих товарів, яка набуває форму спекулятивного доходу, а для покупця – збільшує фактично сплачувану ціну.

Прихована інфляція є наслідком жорсткого контролю за ринками з боку держави. Якщо держава бачить, що зростання цін може призвести до катастрофічних наслідків, вона пригнічує його: але в цьому випадку йдеться про усунення наслідків, а не причин, і найчастіше закінчується дефіцитом товарів: виробникам просто не вигідно виробляти, продавати товар за цінами нижчими за їх адекватну вартість .

Відносна інфляція пов'язана з дисбалансами в економічній системі, що ведуть до перерозподілу національного доходу. Вона може проявлятися в наступних формах [2, с. 105]:

1. Стабільні ціни при зниженні вартості товарів, якщо зростання продуктивності праці не знаходить повністю або частково відображення в динаміці рівня цін.

2. Нерівномірна динаміка одержуваних доходів і як наслідок перерозподіл національного доходу на користь одних груп населення за рахунок інших.

3. Скорочення товарної маси в порівнянні з грошовою при незмінному рівні цін.

4. Випереджаючий розвиток фінансового сектора, утворення так званих фінансових «бульбашок».

Застійна або пригнічена інфляція, яку називають також «інфляційним навісом» або «інфляційної проломом», зазвичай проявляється в заморожуванні

цін, дефіцит, раціонуванні товарів, розширенні сфери тіньової економіки, посилення адміністративних методів управління.

Наведені вище аргументи свідчать про те, що загальноприйняте визначення інфляції як "підвищення загального рівня цін" не дає повного уявлення про цю складну економічну проблему.

Інше поширене тлумачення, яке описує інфляцію як «знецінення грошової одиниці», [1; 9], хоча і ближче до суті явища, все ж таки спрощує його. Цей підхід ризикує звести інфляцію до суто монетарного феномена, що не відповідає дійсності та не розкриває глибинні причини та форми прояву інфляції.

Виходячи зі вище зазначеного, інфляцію можна коротко визначити як перевищення номінальних (грошових) показників над реальними. Це відбувається через зниження купівельної спроможності грошей, що, в свою чергу, викликане прагненням економічних агентів до перерозподілу суспільного доходу в свою користь. Зміст інфляції ширший за її сутність і залежить від конкретних умов розвитку інфляційного процесу в певний період часу в тій чи іншій країні. Різниця в проявах інфляції в різних національних економіках полягає в тому, що конфлікт перерозподілу, як базова причина інфляції, може реалізовуватися за допомогою величезної кількості конкретних механізмів.

Так, найбільш актуальними для сучасної української економіки причинами інфляції є, на наш погляд, такі [24, с. 245]:

1. Монополізм на внутрішніх ринках країни. Монополія – як раз той економічний суб'єкт, який має достатню ринкову владу, щоб спробувати перерозподілити суспільний продукт в свою користь.

2. Диспропорційність розвитку економіки, деформації в бік відставання галузей споживчого сектора і гіпертрофованого розвитку галузей важкої індустрії. Для радянської економіки характерний надмірний розвиток військового машинобудування. У сучасній Україні також спостерігаються структурні диспропорції, але вже в сторону сировинних галузей і фінансово-

посередницького сектора в збиток виробництву кінцевих товарів і послуг (навіть звичайних споживчих, не кажучи вже про високотехнологічних).

3. Держава часто виступає вільним або мимовільним ініціатором інфляційних процесів, причому держава має найбільшу кількість перерозподільних важелів (це і зростання урядових витрат, і маніпулювання податковими ставками, і вплив на грошову масу, яка теоретично регулюється формально незалежним Національним банком України, однак у вітчизняній практиці, як правило, дії НБУ виступають продовженням політики Уряду).

4. Інфляційні очікування стимулюють нарощування поточного попиту на шкоду заощадженням і інвестиційним можливостям кредитної системи, що робить їх ще більш стійкими, так як прискорюється грошовий обіг. Економічна практика показує, що якщо всі члени суспільства, особливо активні економічні суб'єкти, очікують інфляцію, то вона виникає.

Виходячи з усього вищевикладеного, зміст інфляції в сучасній українській економіці можна сформулювати наступним чином: інфляція – це зниження купівельної сили гривні, що виражається в підвищенні цін на основну масу товарів і послуг, а також у перевищенні номінальних показників економічної діяльності над їх реальним змістом, і є наслідком процесів перерозподілу в українській економіці, ініційованими монополістичними об'єднаннями і державою. Ці процеси обтяжуються структурними диспропорціями в економіці і наявністю інфляційних очікувань в економічних суб'єктів.

1.2. Показники інфляції та їх економічний зміст

Ставши постійним чинником економічного життя, інфляція значно ускладнила і загальну систему економічних відносин. Вона вимагає постійної уваги до себе та спеціальних заходів щодо утримання на нормальному, безпечному рівні.

Розрізняють зовнішні та внутрішні причини інфляції [19, с.22].

До зовнішніх причин належать:

- інтернаціоналізація господарських зв'язків;
- світові економічні кризи.

До внутрішніх причин належать:

- дефіцит державного бюджету;
- витрати на військові цілі;
- витрати на соціальні цілі, неадекватні ефективності національної економіки;
- інфляційні очікування (коли починається інфляція, населення орієнтує поведінку в очікуванні подальшого зростання цін);
- інвестиції в окремі галузі економіки, що не дають економічного ефекту;
- структурні порушення економіки.

Підвищення цін та поява зайвої кількості грошей – це лише зовнішні прояви інфляції; її глибинною причиною є порушення пропорцій національного господарства.

Показники інфляції покликані дати кількісну оцінку інфляційних процесів. При вимірі відкритої інфляції найчастіше використовують індекс споживчих цін (ІСЦ) та індекс оптових цін (індекс цін товарів виробничого призначення) [13].

Для вимірювання інфляції використовується показник темп інфляції, який відображає темп приросту середнього рівня споживчих цін за досліджуваний період. Щоб виміряти темпи інфляції на основі індексів споживчих цін протягом одного року необхідно знати ці індекси за відповідні місяці поточного та попереднього років. Для вимірювання темпу інфляції використовують формулу:

$$I_m = ICЦ_i - \frac{ICЦ_0}{ICЦ_0} \times 100\% \quad (1.1)$$

де I_T – темпи приросту середнього рівня споживчих цін;

$ICЦ_i$ – індекс споживчих цін досліджуваного року ($i = 1, 2, \dots, n$);

$ICЦ_0$ – індекс споживчих цін у році, прийнятому за базовий.

Індекс споживчих цін можна розрахувати за формулою (1.2), зіставивши вартості певного набору (кошика) благ у досліджуваному році з вартістю цього ж кошика благ у базовому році:

$$ICЦ = \frac{W_i}{W_0} \times 100\% \quad (1.2)$$

де $ICЦ$ – індекс споживчих цін;

W_0 – вартість кошика споживчих благ у базовому році;

W_i – вартість кошика споживчих благ у досліджуваному році.

Індекс споживчих цін також можна назвати індексом вартості життя. Він може оцінити зміну доходів населення у часі. Номінальним доходом є дохід, який був виражений у грошових одиницях (гривнях), а реальний дохід – кількість благ, яку можна придбати на номінальний дохід. Щоб виміряти вартість життя населення краще скористатися індексом споживчих цін [13].

Індекс цін виробників – оцінює середню зміну цін, визначаються виробниками на всіх етапах виготовлення. Індекс складається із двох показників: вхідні ціни та ціни на виході виробництва. Охоплюють текстильну, гірничодобувну, лісову, військову промисловість, енергетику та сільське господарство.

Іншим показником виміру відкритої інфляції є дефлятор ВВП, який показує, наскільки ВВП зріс за рахунок зростання цін.

$$D_{ВВП} = \frac{ВВП_H}{ВВП_p} \times 100\% \quad (1.3)$$

де $D_{ВВП}$ – дефлятор ВВП;

$ВВП_H$ – валовий внутрішній продукт, виражений у цінах поточного року, чи номінальний;

$ВВП_p$ – валовий внутрішній продукт, виражений у цінах базового року, чи реальний.

Крім того, існує так зване емпіричне «правило величини 70», що дозволяє підрахувати кількість років, протягом яких при цьому темпі інфляції відбудеться подвоєння загального рівня цін:

$$\text{Правило}_{70} = \frac{70}{\text{Річний темп інфляції}} \quad (1.4)$$

Із врахуванням вище викладеного, варто виділити соціально-економічні наслідки інфляції.

Зростання цін веде до зниження поточних реальних доходів населення. Від інфляції сильно страждає і виробництво. У міру її наростання у підприємців та працівників зникає стимул до праці.

Уповільнюється зростання добробуту суспільства. Адже якщо немає зростання пропозиції, то й державна скарбниця позбавляється очікуваного накопичення податкових надходжень. Якщо пропозиція не збільшується, немає основи та для зростання доходів, заробітної плати.

Інфляція вважається небезпечною хворобою ринкової економіки, тому що вона швидко поширюється. Її дуже важко усунути, навіть якщо зникають причини, що її викликали. Це пов'язано з інертністю психологічного настрою Покупці, які пережили інфляцію, ще довго роблять покупку «про всяк випадок».

Таким чином, інфляція – це складний багатofакторний соціально-економічний процес, зумовлений взаємодією сфери виробництва та сфери обігу, диспропорціями між різними сферами народного господарства. Типовими проявами сучасної інфляції виступають загальне підвищення товарних цін, і зниження курсу, тобто ціни національної грошової одиниці щодо провідних іноземних валют. Інфляція, відповідно до монетаристської теорії грошей, повинна вимірюватися надлишком грошової маси в обігу. На практиці це зробити складно, тому вимір інфляції зводиться до теорії зростання цін. Найчастіше використовуються індекс споживчих цін, індекс оптових цін, дефлятор ВВП, і навіть «правило величини 70». Наслідками інфляції є: зниження зайнятості, розлад усієї системи регулювання економіки, знецінення кредитів, перерозподіл доходів та багатства, падіння рівня життя, прискорена матеріалізація коштів, падіння реального відсотка.

1.3. Вплив інфляції на національну економіку України

З 2014 року, коли росія почала війну проти України та анексувала частину територій вітчизняна економіка переживає неспокійні часи. Незважаючи на це, після різкого обвалу реального ВВП у 2014-2015 рр., розпочалося поступове її відновлення. За останні роки було впроваджено реформи, які сприяли зміцненню економіки, серед останніх варто виділити судову реформу, реформу податкової системи, результатом якої став оновлений Податковий кодекс України.

Національний банк України зайняв позиції сильного незалежного регулятора, а фінансовий сектор розпочав своє оздоровлення. Уряд країни зумів скоротити боргові зобов'язання з 80% ВВП у 2016 році до 50% у 2021 році, у той час як переважна більшість країн лише його нарощувала, особливо у період пандемії Covid-19.

Україна стала відомою завдяки впровадженню прозорої електронної системи публічних закупівель Prozorro. Крім того було розпочату земельну реформу, а також досягнуто численних змін рамках виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [24]. Так, основна частина угоди присвячена торгівлі, економічному та галузевому співробітництву. Головний економічний здобуток договору – зона вільної торгівлі з ЄС, яка передбачає лібералізацію торгівлі товарами та послугами, руху капіталів та частково робочої сили. Саме завдяки цій частині угоди було знижено митні тарифи у ЄС для українських імпортерів та скасовано квоти на певні товари.

Але усі досягнення було перекреслено 24 лютого 2022 року, коли росія розпочала повномасштабне вторгнення. Військова агресія росії у 2022 році призвела до падіння реального валового внутрішнього продукту (ВВП) України на 29%.

Повномасштабне вторгнення та агресія росії проти України призвела до росту інфляції, що супроводжується зниженням купівельної спроможності

домогосподарств. Так, у грудні 2022 року інфляція споживчих цін сягнула 26,6% у порівнянні з груднем 2021 року у річному обчисленні.

Продуктові ціни в річному обчисленні зросли на 34,4%, що суттєво погіршило становище невеликих домогосподарств.

Разом із тим, ціни на транспорт, саме за рахунок вартості бензину, у 2022 році в порівнянні з 2021 роком зросли на 42,9%, зокрема і внаслідок руйнування нафтопереробних заводів та сховищ палива [21].

Розглянемо стан економіки нашої країни на початку 2023 року більш детально, використавши для цього показники з наступних напрямків: обсяг ВВП, індекси споживчих цін, рівень зайнятості і безробіття, розвиток міжнародної торгівлі. Далі розглянемо дані, які було отримано у результаті проведеного статистичного аналізу 2021-2023 років. У 2023 р. рівень реального ВВП України склав 5518062 млн грн., що на 42,7% більше, ніж у 2022 році.

Таблиця 1.1

Динаміка обсягу ВВП за 2021 – 2023 роки, млн грн.

Період	Реальний ВВП за 2021 р.	Реальний ВВП за 2022 р.	Реальний ВВП за 2023 р.	Відхилення 2023 року до 2021 року, +/-	
1 кв	887884	943168	1143216	+255332	+28,8
2 кв	987871	779070	1257152	+269281	+27,3
3 кв	1243962	1077821	1592609	+348647	+28,0
4 кв	1243865	1065721	1525085	+281220	+22,6
рік	4363582	3865780	5518062	+1154480	+26,5

Джерело: [4]

Як бачимо з табл. 1.1, видно, що найбільший спад спостерігався у другому кварталі 2022 року (-21,1%), але вже у наступних періодах відбувся значний ріст, зокрема у третьому кварталі 2023 року (+28%). Загалом за рік 2023 реальний ВВП зросло на 26.5%, що свідчить про поступове відновлення економіки після складного 2022 року.

Аналіз споживчих цін за 2021-2023 років (табл. 1.2) свідчить про тенденцію стабілізації рівня цін. Протягом 2022 року спостерігалось значне зростання цін порівняно з 2021 роком. Ця тенденція спостерігалася щомісяця, причому темпи зростання були значно вищими, ніж у 2021 році. Загалом ціни на всі споживчі товари за 2022 рік зросли на четверть. А вже за третій квартал 2023 року можна побачити, як темп росту значно скоротився.

Таблиця 1.2

Динаміка індексів споживчих цін за 2021 – 2023 роки

Період	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення 2022-2021	Відхилення 2023-2022
Січень	101,3	101,3	100,8	0	-0,5
Лютий	101	101,6	100,7	0,6	-0,9
Березень	101,7	104,5	101,5	2,8	-3
Квітень	100,7	103,1	100,2	2,4	-2,9
Травень	101,3	102,7	100,5	1,4	-2,2
Червень	100,2	103,1	100,8	2,9	-2,3
Липень	100,1	100,7	99,4	0,6	-1,3
Серпень	99,8	101,1	98,6	1,3	-2,5
Вересень	101,2	101,9	100,5	0,7	-1,4
Жовтень	100,9	102,5	100,8	1,6	-1,7
Листопад	100,8	100,7	100,5	-0,1	-0,2
Грудень	100,6	100,7	н/д	0,1	н/д
За рік	110	126,6	н/д	16,6	н/д

Джерело: [10]

Стабілізація економічної ситуації розпочалася з другої половини 2022 року. У грудні 2023 р. споживча інфляція у річному обчисленні сповільнилася до 5,1%, у той час як безробіття оцінюється на рівні близько 20% робочої сили [8].

Висока інфляція є додатковим податком на населення і гальмує розвиток України в цілому. Без зниження рівня інфляції неможливо досягти економічного процвітання країни, оскільки вона, через невизначеність ринкової кон'юнктури завдає серйозного економічного збитку, як малому бізнесу, так і

великим корпораціям. Нерівномірне зростання цін підсилює диспропорцію між різними галузями економіки: доходами і витратами держави, попитом і пропозицією, а також загострює проблеми реалізації товарів на внутрішньому ринку. Крім того, в умовах інфляції знецінюються заощадження населення, втрати несуть кредитні установи. Інфляція пригнічує мотивацію до високопродуктивної праці, сприяючи технологічній відсталості та низькій ефективності виробництва. Не менш важливими є і соціальні наслідки зростання цін, які полягають у відставанні темпів зростання заробітної плати від різко зростаючих цін на товари і послуги.

Негативний вплив інфляції на всі сторони соціально-економічного розвитку країни, рівень життя населення, на функціонування всіх її економічних і управлінських структур, диктують необхідність розробки і реалізації антиінфляційної програми, що включає регулювання факторів інфляції, а також заходи щодо обмеження та її подолання. Важливими напрямками в боротьбі з інфляцією є: зниження інфляційних очікувань, стимулювання інвестиційної активності, оздоровлення економіки, впевнений курс на зміцнення національної валюти, вдосконалення бюджетної політики, зростання фінансової грамотності населення.

Негативні очікування змушують споживачів купувати товари про запас, щоб звільнитися від знецінення грошей, що викликає ажіотажний попит і значно прискорює інфляцію. Звертає на себе увагу і той факт, що інтереси і можливості підприємств по зростанню цін на товари, що поставляються на ринок або власного виробництва істотно відрізняються.

Таким чином, інфляція – один із найбільш небезпечних процесів, що негативно впливають на фінанси, грошову систему та економіку загалом. Інфляція означає не лише зниження купівельної спроможності грошей. Вона підриває можливості господарського регулювання, що зводить нанівець структурні перетворення, відновлення порушених пропорцій; спотворює реальну картину фінансових результатів виробництва, рівень та динаміку

споживання товарів та послуг; не дозволяє правильно визначати доходи та витрати населення та підприємств, стягувати податки, оцінювати майно.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ВПЛИВУ НА ВИРОБНИЧІ ПОТУЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА 2021 – 2023 РОКИ

2.1. Аналіз динаміки і факторів інфляційних процесів в Україні за 2021 – 2023 роки

Однією з глобальних невирішених проблем економіки України є рівень інфляції. Інфляція виступає постійною проблемою, тому представляє собою складне соціально-економічне явище, що вимагає постійного моніторингу..

Комфортним рівнем інфляції можна вважати, коли економічне зростання підтримується, а не сповільнюється, а безробіття залишається низьким.

Динаміка рівня інфляції протягом останніх 3 років в Україні представлена табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка індексу інфляції в Україні за 2021 – 2023 роки

Рік	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	всього
2021	100,3	100,3	101,6	100,7	100,7	100,4	99,9	100,0	101,3	101,0	100,8	100,4	107,9
2022	100,1	101,	103,8	103,0	101,4	101,6	101,2	102,1	102,4	101,9	101,3	100,8	122,6
2023	100,7	100,5	101,3	100,5	100,3	99,9	100,0	100,0	100,9	100,4	100,3	100,0	104,9

Джерело: [33]

Як бачимо із табл. 2.1 у 2021 році спостерігалось зниження темпу зростання цін. Ця тенденція була характерна і для країни загалом – індекс споживчих цін становив 107,9%. У липні 2021 року спостерігалася дефляція: індекс споживчих цін на товари та послуги становив відповідно 99,9% до попереднього місяця. Причинами зниження інфляції стали скорочення сукупного попиту, зміцнення гривні, а також скорочення припливу капіталу

Найвищий рівень інфляції спостерігався у 2022 році у лютому-березні, коли розпочалося повномасштабне вторгнення росії. У перші години війни НБУ зафіксував офіційний курс, а в липні 2022 р. – скоригував його на 25% та запровадив додаткові обмеження на валютному ринку щоб захистити макрофінансову систему. У той період, різниця між офіційним та готівковим курсами не перевищувала 10-11%, а коливання були абсолютно незначними навіть під час масованих обстрілів.

Завдяки адміністративним заходам, а також за допомогою міжнародної спільноти міжнародні резерви вдалося зберегти і на кінець січня 2023 року їх рівень (29,9 млрд дол. США) був навіть вищим на 9%, аніж на початок війни.

Проте, варто зазначити, що будь-які обмеження, які впроваджуються штучно, працюють тимчасово і поступово продукують нові ризи. Щоби їх уникнути, Національний банк України на постійній основі відстежує та аналізує поточну ситуацію та прораховує усі можливі сценарії і готує відповідні рішення.

У жовтні 2023 року річний рівень інфляції знизився до 5,3% проти 7,1% у вересні. Базова інфляція в річному вимірі скоротилася до 6,8% проти 8,4% відповідно. Тенденція скорочення інфляції триває з початку 2023 року (в грудні 2022 року рівень інфляції становив 26,6%). Безпосередньо у жовтні 2023 р. приріст інфляції становив +0,8% до попереднього місяця, тоді як у жовтні минулого року місячний приріст інфляції склав +2,5% [6].

Зважаючи на те, що не тільки окремі підприємства, а цілі виробничі комплекси повністю знищені, окупувані критично важливі регіони росією,

повністю зруйнована логістика і ланцюги поставок, такий результат можна вважати неймовірним.

У 2023 році випереджальними темпами зростали такі категорії товарів та послуг як: м'ясо, електроенергія, амбулаторні медичні послуги, послуги харчування та послуги освіти. Натомість падіння цін відносно початку року зафіксовано на такі категорії як: хлібопродукти, яйця, олія, фрукти, овочі, одяг, послуги відпочинку.

Це призвело до того, що фактичні показники інфляції 2023 р. були значно нижчими від прогнозів Уряду, НБУ та міжнародних організацій, корі прогнозували інфляцію на рівні 20-30%.

Головним стримуючим фактором інфляції стало скорочення сукупного попиту. Падіння реального ВВП відносно довоєнного рівня становить 26%. Скорочення робочих місць, зростання безробіття, масовий виїзд працездатного населення закордон, мобілізація чоловіків до лав ЗСУ – усе це вплинуло на зниження попиту і фактично зупинили початковий інфляційний імпульс.

Ще одним не менш важливим фактором стримування інфляції став стабільний обмінний курс, який з липня 2022 р. залишається на рівні 37 грн за 1 дол. США. Це забезпечило стабілізацію цін на товари імпорту.

Однак, значний дефіцит платіжного балансу потребує значних витрат валютних резервів. Так, на кінець 2023 р. розрив фінансування платіжного балансу склав 21 млрд дол., який у повному обсязі було покрито міжнародною допомогою, розмір якої становив 32 млрд дол., у т.ч. 1,6 млрд дол. від МВФ). Така залежність українського платіжного балансу від зовнішньої допомоги може стати причиною девальвації та можливої інфляції [1].

Протидія інфляції є важливим елементом державної антикризової політики

Однак, для вироблення адекватних інструментів пригнічення інфляційних ризиків потрібно чітко розуміти природу такої інфляції та об'єктивно оцінювати антиінфляційні можливості монетарної політики.

Нинішнє домінування немонетарних чинників інфляції та слабкість монетарної трансмісії не дозволяють очікувати помітних антиінфляційних ефектів від підвищення центральним банком ключової процентної ставки.

Поточна інфляція є більшою мірою показником цінової компенсації збитків, ніж індикатором генерування надмірних прибутків в економіці.

В таких умовах більш прийнятними виглядають стабілізаційні інструменти центрального банку з розвитку фінансового посередництва, що могли б сприяти підвищенню ролі банків у забезпеченні монетарної трансмісії і спроможності центрального банку у подоланні структурної інфляції.

Розвиток фінансових ринків кредитування та державних облігацій запускає продуктивний обіг грошей в економіці, що слугує як цілям центрального банку, так і цілям уряду.

Зв'язування гривневої ліквідності є більш надійним у реальних інвестиційних проектах, ніж у фінансових активах з віртуальною доходністю.

Тим більше в умовах, коли запит на такі реальні проекти продиктований воєнними руйнуваннями та необхідністю відтворення виробничого потенціалу країни.

2.2. Оцінка впливу інфляції на виробничі потужності підприємства ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат»

Товариство з додатковою відповідальністю «Сторожинецький меблевий комбінат» Чернівецька компанія, що динамічно розвивається і працює на меблевому ринку з 1976 року. Підприємство знаходиться за адресою: Чернівецька обл, м. Сторожинець, вул. Вашківська буд 21. Директором компанії є Тернетьєв В.Л. [34].

Компанія виробляє широкий асортимент корпусних меблів для дому (передпокій, кухні, вітальні, спальні, меблі для дітей та підлітків, модульні системи, комп'ютерні столи, ТВ-тумби, шафи-купе), а також меблі для офісів та підприємств торгівлі.

Основною метою ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» є отримання прибутку та розподіл між власниками. Основне завдання компанії – пошук нових клієнтів, створення кола замовників і робота з постійними партнерами [34].

Місія комбінату – індивідуальний підхід до кожного клієнта та висока якість меблевої продукції.

Основні цілі та предмет діяльності ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» представимо у вигляді рис. 2.1

ТДВ "Сторожинецький меблевий комбінат"	
<p>Цілі діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виробництво високоякісної продукції; - проведення об'єднаної технічнонаукової політики і застосування новітніх технологій та прогресивної техніки; - задоволення соціальних потреб та економічних інтересів працівників та акціонерів; - отримання прибутку для подальшого розвитку товариства. 	<p>Предмет діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виробництво меблів - надання супутніх послуг

Рис. 2.1. Основні цілі та предмет діяльності ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат»

Джерело: складено за матеріалами підприємства

Головна мета ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» полягає у наступному: забезпечення інтересів держави, населення і акціонерів на основі створення сприятливих умов для інвестування і виготовлення конкурентоспроможної продукції [34].

Організаційну структуру ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» представимо у вигляді рис. 2.2.

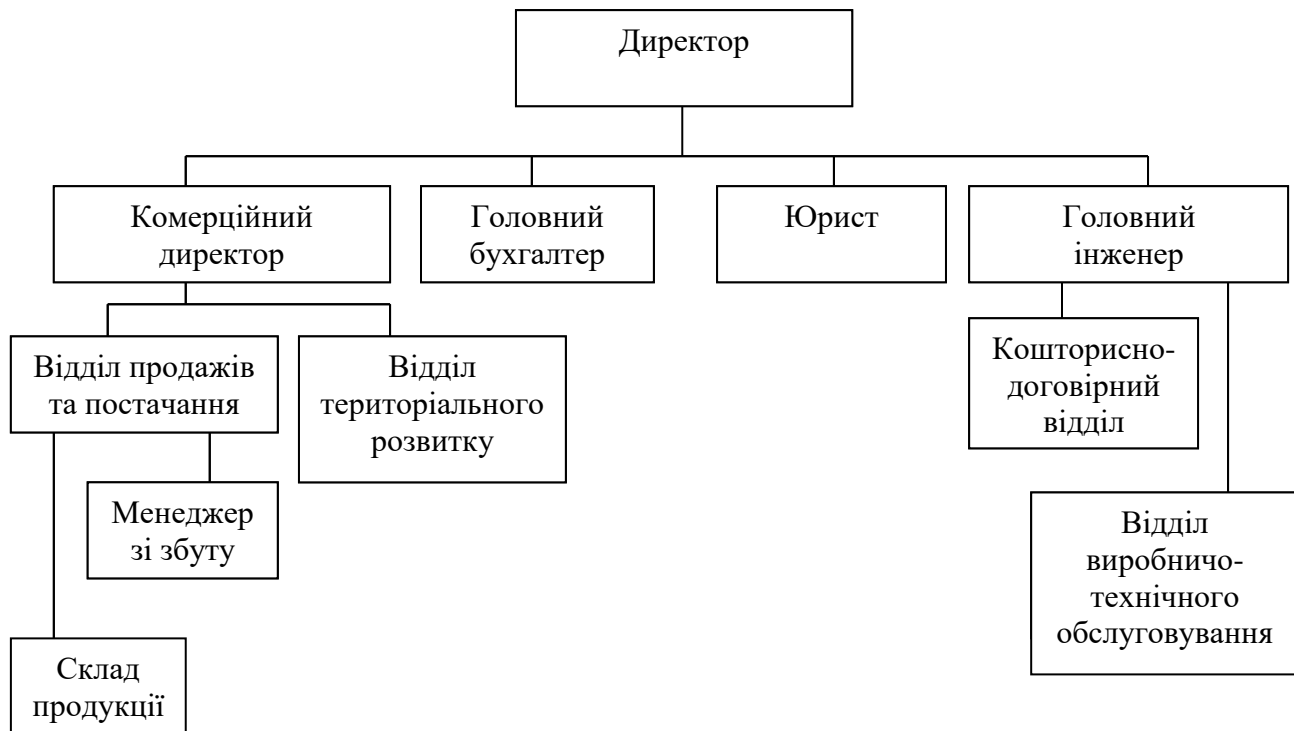

Рис. 2.2. Організаційна структура управління ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат»

Джерело: складено за матеріалами підприємства

Як бачимо, в ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» лінійно-функціональна структура управління, відповідно до якої виробничі процеси управління організовуються за лінійною схемою. При такій структурі призначення функціональних служб – підготовка даних для лійнійних керівників з метою прийняття компетентних рішень при виникненні виробничих та управлінських завдань. При цьому, кожен відділ займається специфічним видом діяльності. Однак, у той же час, підприємство працює як єдине ціле.

Основні економічні показники діяльності ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат», які використовуватимуться для подальшого аналізу представимо у вигляді табл. 2.2

Таблиця 2.2

Основні економічні показники діяльності
ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показники	Рік			Відхилення 2023р. до 2021	
	2021	2022	2023	+/-	%
	Капітал (станом на кінець періоду)				
Загальний капітал	6089	8947	15055	+8966	147,2
Власний капітал, у тому числі:	1515	3253	5372	+3857	254,6
- нерозподілений прибуток або непокриті збитки	1388	3126	5245	+3857	277,9
Поточна кредиторська заборгованість	3339	3523	4943	+1604	48,0
Грошові кошти	15	250	1850	+1835	12233,3
Ресурси					
Середньорічна вартість основних засобів	531	606	769	+238	44,8
Середньорічна вартість оборотних активів	5797	8049	13994	+8197	141,4
Середня кількість працівників, осіб	68	62	59	-9	-13,2
Середня заробітна плата, грн	17235	18500	19300	+2065	12,0
Матеріальні затрати	6797	13956	18773	+11976	176,2
Амортизація	0	121	187	+187	
Економічні показники					
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	14064	26796	33261	+19197	136,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	10691	20438	24879	+14188	132,7
Валовий прибуток (збиток)	3373	6358	8382	+5009	148,5
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	-120	1776	3100	+3220	-2683,3

Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	151	1755	2435	+2284	1512,6
Чистий фінансовий результат:прибуток (збиток)	-127	1738	2119	+2246	-1768,5

Аналіз ресурсів підприємства показав, що вартість основних засобів зросла у 2023 р. і сягнула значення 769 тис. грн. Разом із тим, за досліджуваний період спостерігається зростання вартості оборотних активів з 5797 тис. грн у 2021 р. до 13994 тис. грн у 2023 р.

Чистий дохід від реалізації продукції у 2023 році зріс на 136,5%.у порівнянні з 2021 р. Найбільше падіння прибутків спостерігалось у 2021 р.

Базовими показниками, що використовуються у вимірі інфляції на рівні підприємств, є результативні показники роботи підприємств та індекси цін. При вимірі впливу інфляційних процесів на фінансові результати виробничої діяльності нефінансових підприємств необхідно виходити, насамперед, з обсягу та структури їх доходів та витрат.

Крім того, для проведення розрахунків щодо вимірювання впливу інфляційних процесів на фінансове становище підприємств необхідна додаткова інформація:

- валовий випуск виробленої продукції, робіт та послуг;
- собівартість реалізованої продукції за основними її елементами (проміжні витрати (споживання), зарплата з нарахуваннями, амортизаційні відрахування, інші матеріальні витрати);
- вартість основних виробничих засобів на початок та кінець року;
- вартість активів підприємств на кінець року (нематеріальні активи, матеріальні запаси та витрати, грошові та інші кошти);
- капітальні вкладення, аванси та інші.

Всі ці показники в звичайному порядку визначаються на всіх підприємствах фактично діючих цінах у звітний період.

На основі вищевказаних показників розраховуються показники прибутку, рентабельності та ефективності виробництва, а також фактори, що впливають на їх зміну також у фактичних цінах.

Завдання полягає у переоцінці всіх цих показників у постійні ціни з метою вимірювання та усунення впливу підвищення цін (інфляції) на їх зростання.

Для визначення зміни цін у виробничій сфері та у сфері кінцевого споживання використовуються такі категорії індексів цін:

- індекси цін на капітальні вкладення;
- індекси цін виробників (оптових цін) на промислову продукцію;
- індекси середніх цін на сільськогосподарську продукцію;
- індекси споживчих цін;
- індекси середньої номінальної заробітної плати;
- індекси цін зовнішньої торгівлі (імпорт-експорт).

Техніка проведення розрахунків полягає у розподілі величини кожного показника у фактичних цінах звітного періоду на відповідний індекс цін. Таким чином визначається величина цього показника у постійних цінах.

У сучасних умовах потрібна розробка інших адекватних ринковій економіці методів оцінки аналізу ступеня впливу інфляції на результативність виробничої діяльності підприємств. Перспективним є факторний метод аналізу.

Завдання факторного аналізу в даному випадку полягає, з одного боку, у визначенні (виявленні) основних факторів, що впливають на зміну результативних показників у фактичних (поточних) цінах, а з іншого – у вимірі впливу інфляції на кожен фактор зміни результативних показників окремо та на фінансову результативність підприємства загалом. Тепер виділимо і визначимо значимість основних чинників, які впливають прибуток і рентабельність підприємства. Вони можуть бути згруповані таким чином:

- зростання (зниження) виручки від порівнянної продукції порівняних цінах;

- зміна собівартості порівнянної продукції;
- випуск нової незрівнянної продукції;
- зміна цін на товари та послуги підприємства;
- зміна ціни покупки товарно-матеріальні цінності;
- зміна оцінки основних засобів та капіталовкладень підприємства;
- зміна оплати праці у зв'язку з інфляцією;
- зміна прибутку від іншої реалізації і нереалізаційних операцій;
- зміна вартості активів підприємства;
- зростання (зниження) власного капіталу підприємства.

Для застосування факторного методу в аналізі впливу інфляції на прибуток та рентабельність підприємств необхідно виділити хоча б чотири групи умовних індексів (інфляції), що застосовуються у розрахунках:

– індекс зміни «продажних цін» для продукції (товарів та послуг), вироблених підприємством:

$$I_1 = P_2 / P_1$$

P_2 – ціни на продукцію в звітному періоді.

P_1 – ціни на продукцію в базовому періоді.

$$I_1 = \frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції 2023}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції 2021}} = \frac{33261}{14064} = 2,36;$$

Цей індекс показує, на скільки змінилися ціни на продукцію, що випускається підприємством, за певний період часу.

– індекс зміни «покупних цін» для сировини, палива, матеріалів, послуг і т.д., що купуються підприємством:

$$I_2 = P_2 / P_1$$

P_2 – ціни для сировини, палива, матеріалів, послуг в звітному періоді.

P_1 – ціни для сировини, палива, матеріалів, послуг в базовому періоді.

$$I_2 = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції 2023}}{\text{Собівартість реалізованої продукції 2021}} = \frac{24879}{10691} = 2,32;$$

Цей індекс показує, на скільки змінилися ціни на ресурси, які купує підприємство для виробництва своєї продукції, за певний період часу.

– індекс зміни вартості основних засобів та капіталовкладень за балансовою оцінкою:

$$I_3 = OZ_2 / OZ_1$$

OZ₂: Балансова оцінка основних засобів та капіталовкладень в звітному періоді.

OZ₁: Балансова оцінка основних засобів та капіталовкладень в базовому періоді.

$$I_3 = \frac{\text{Середньорічна вартість основних засобів 2023}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів 2021}} = \frac{769}{531} = 1,45$$

Цей індекс показує, на скільки змінилася балансова оцінка основних засобів та капіталовкладень підприємства за певний період часу.

– індекс зміни середньої заробітної плати у зв'язку з інфляцією:

$$I_4 = ЗП_2 / ЗП_1$$

ЗП₂: Середня заробітна плата в звітному періоді

ЗП₁: Середня заробітна плата в базовому періоді.

$$I_4 = \frac{\text{Середня заробітна плата 2023}}{\text{Середня заробітна плата 2021}} = \frac{19300}{17235} = 1,12$$

Проведемо розрахунок впливу інфляції на показники діяльності ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Показники, що відображають фінансовий стан підприємства
з урахуванням та без урахування інфляції, тис. грн

Показник	Звітна величина, 2023 рік	Метод розрахунку	Перерахована величина (без врахуванням інфляції)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт послуг) $\frac{\text{Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт послуг)}}{\text{Індекс зміни «продажних цін» для продукції (товарів та послуг)}}$	33261	$\frac{33261}{2,36}$	14093,6
Матеріальні затрати $\frac{\text{Матеріальні затрати}}{\text{Індекс зміни «покупних цін» для сировини, палива, матеріалів.}}$	18773	$\frac{18773}{2,32}$	8091,81
Заробітна плата з нарахуваннями, включена у собівартість $\frac{\text{Заробітна плата з нарахуваннями, включена у собівартість}}{\text{Індекс зміни середньої заробітної плати у зв'язку з інфляцією}}$	8560	$\frac{8560}{1,12}$	7642,8
Собівартість продукції (товарів, робіт послуг) Матеріальні затрати + Заробітна плата з нарахуваннями, включена у собівартість	24879	8091,81+7642,8	15734,31
Фінансовий результат $\frac{\text{Фінансовий результат}}{\text{Індекс зміни «покупних цін» для сировини, палива, матеріалів,}}$	2119	$\frac{2119}{2,32}$	913,4
Грошові кошти та дебіторська заборгованість	1850	$\frac{1850}{2,36}$	783,89

Джерело: складено за матеріалами підприємства

У 2023 році фінансовий стан підприємства показав значне зростання чистого доходу від реалізації продукції до 33,261 млн грн, що після коригування на індекс зміни продажних цін становить 14093,6 млн грн. Матеріальні затрати зросли до 18773 млн грн, а після врахування індексу зміни покупних цін до 8091,81 млн грн. Витрати на заробітну плату склали 8560 млн грн, а після коригування на індекс зміни середньої заробітної плати до 7642,8 млн грн. Собівартість продукції збільшилась до 24,879 млн грн, а після перерахунку до 15734,31 млн грн. Фінансовий результат підприємства склав 2119 млн грн, а після коригування на індекс зміни покупних цін до 913,4 млн грн. На кінець року грошові кошти та дебіторська заборгованість становили 1850 млн грн, а після перерахунку до 783,89 млн грн.

За підсумками даних табл. 2.4 можна визначити вплив інфляції на кожен фактор зміни прибутку та рентабельності підприємств.

Таблиця 2.4

Зміна звітних величин та рентабельності підприємства під впливом інфляції, тис. грн

Фактор	Звітна величина (з врахуванням інфляції)	Перерахована величина (без врахуванням інфляції)	Величина фактора, (гр.2 – гр.3)	Частка інфляції, % (гр.4 / гр.2)
Зміна цін на продукцію підприємства	24879	15734,31	15734,31	36,76
Зміна цін на матеріальні затрати	18773	8091,81	10681,19	56,90
Зміна середньої заробітної плати у зв'язку з інфляцією	8560	7642,8	917,2	10,71
Собівартість	24879	15734,31	9144,69	36,76

Джерело: розраховано за даними підприємства

Аналізуючи дані табл. 2.4 про зміну звітних величин та рентабельності підприємства під впливом інфляції, можемо зробити наступні висновки:

Звітна величина ціни продукції з врахуванням інфляції складає 24879 тис. грн, тоді як перерахована величина без урахування інфляції становить 15734,31 тис. грн. Це призвело до зміни на 15734,31 тис. грн. Частка інфляції в цьому випадку складає 36,76%.

Звітна величина ціни на матеріальні затрати з врахуванням інфляції складає 18773 тис. грн, тоді як перерахована величина без урахування інфляції становить 8091,81 тис. грн. Це призвело до зміни на 10681,19 тис. грн. Частка інфляції в цьому випадку складає 56,90%.

Звітна величина середньої заробітної плати з врахуванням інфляції складає 8560 тис. грн, тоді як перерахована величина без урахування інфляції становить 7642,8 тис. грн. Це призвело до зміни на 823,6 тис. грн. Відсоток цієї зміни відносно звітної величини складає 10,71%.

Як показано в табл. 2.4, собівартість продукції також зазнала значної зміни внаслідок інфляції, збільшившись на 9144,69 тис. грн або на 36,76%.

Отже, інфляція має значний вплив на фінансовий стан підприємства, змінюючи ціни на продукцію, середню заробітну плату, собівартість та прибуток від продукції. Потрібно уважно враховувати ці зміни при плануванні та аналізі фінансової діяльності підприємства. Зміни в цінах та витратах у зв'язку з інфляцією мають істотний вплив на фінансові результати підприємств, відображаючи необхідність управлінських заходів для адаптації до економічних змін, зокрема в контексті інфляційного середовища.

У конкретних умовах підприємства можна продовжити аналіз впливу інфляційних процесів на загальну рентабельність та рентабельність власного капіталу, матеріаломісткість та фондомісткість продукції, продуктивність праці та ефективність виробництва.

Як бачимо, за даних обставин виникає кілька проблем при ухваленні рішень управлінського характеру, у тому числі з приводу відтворення та ерозії капіталу підприємства, які можуть бути вирішені в рамках управління

фінансовими результатами. Однак при здійсненні такого управління необхідно враховувати вплив інфляції та приймати її до уваги на етапі, що передує виробленню рішень управлінського характеру, – аналітичному, оскільки на ньому базується стратегія та тактика діяльності менеджменту.

В табл. 2.5 проведене порівняння даних за 2021 рік, скорегований показник інфляції та дані зі 2023 рік.

Таблиця 2.5

Фінансовий стан ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» з урахуванням та без урахування інфляції за 2021-2023 рр., тис. грн.

Показник	Дані 2021	Скоригований показник на інфляцію	Дані 2023
Чистий дохід від реалізації продукції (тис. грн)	14064	14093,6	33261
Матеріальні затрати (тис. грн)	10691	8091,81	24879
Собівартість продукції (тис. грн)	10691	15734,31	24879
Фінансовий результат (тис. грн)	151	913,4	2435
Грошові кошти та дебіторська заборгованість (тис. грн)	15	783,89	1850

Джерело: складено за матеріалами підприємства

Таблиця 2.5 надає порівняльні дані фінансового стану ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» за 2021 і 2023 роки, скориговані на

інфляційні впливи. Чистий дохід від реалізації продукції значно зріс з 14064 тис. грн у 2021 році до 33261 тис. грн у 2023 році після коригування на індекс зміни продажних цін.

Матеріальні затрати також виявили збільшення з 10691 тис. грн до 24879 тис. грн після врахування інфляції.

Собівартість продукції значно зросла з 10691 тис. грн до 24879 тис. грн, що вказує на збільшення загальних витрат на виробництво.

Фінансовий результат підприємства зріс з 151 тис. грн у 2021 році до 2435 тис. грн у 2023 році після коригування на індекс зміни покупних цін.

Грошові кошти та дебіторська заборгованість також зросли з 15 тис. грн до 1850 тис. грн після врахування інфляції.

Отже, вплив інфляційних процесів суттєво відобразився на фінансових показниках підприємства. Збільшення чистого доходу від реалізації продукції, матеріальних затрат, собівартості продукції та фінансового результату свідчить про значний інфляційний тиск на витратну частину бізнесу. Зростання грошових коштів та дебіторської заборгованості також вказує на потребу уважного аналізу та стратегічного планування для забезпечення фінансової стійкості та ефективного управління ресурсами у майбутньому.

РОЗДІЛ 3

АНТИІНФЛЯЦІЙНІ ЗАХОДИ ДЕРЖАВИ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ ІНФЛЯЦІЇ НА ТДВ «СТОРОЖИНЕЦЬКИЙ МЕБЛЕВИЙ КОМБІНАТ»

3.1. Шляхи підвищення ефективності антиінфляційної політики в Україні

Українська антиінфляційна політика є недостатньо ефективною. Можна виділити такі основні її проблеми:

- відсутність стратегії регулювання інфляції на основі системного підходу;
- недостатність існуючої правової бази для вирішення проблеми контролю за ціноутворенням;
- неефективність боротьби з ціновими змовами та монополіями;
- недостатня ефективність податкового регулювання інфляції;
- відсутність регулювання зовнішніх факторів інфляції;
- неадекватна методика обліку та підрахунку рівня інфляції.

Для того, щоб знизити рівень інфляції в Україні та зменшити соціально-економічні наслідки інфляції, Уряду необхідно підвищити ефективність антиінфляційних заходів. Існує багато думок та точок зору щодо вирішення цього питання.

По-перше, варто проводити адекватну грошово-кредитну політику. Потрібно домогтися того, щоб усі грошові кошти були забезпечені товарами та послугами. Якщо темпи приросту грошей будуть випереджати їх товаро-забезпечення, то доцільно обмежувати темпи зростання грошей. Але якщо такого випередження немає, то обмеження темпів зростання грошової маси може призвести до скорочення попиту та придушення економічного розвитку. Тобто, треба виходити із ситуації, що склалася в країні.

Основні напрямки державної грошово-кредитної політики повинні розроблятися радою Національного банку України та в законодавчому порядку затверджуватися на кілька років.

Для покращення ситуації з інфляцією важливо впроваджувати цінову політику як складову стратегії підвищення конкурентоспроможності української економіки. Ця політика має бути спрямована на перехід від простої регуляції цін до управління цінами та доходами, при цьому враховуючи відтворення різних видів ресурсів, таких як робоча сила, природні ресурси та капітал. Державна цінова політика повинна стимулювати виробництво товарів, які можуть бути виготовлені в Україні і конкурувати з імпортними аналогами. Це сприятиме збереженню робочих місць і доходів від виробництва внутрішніх товарів, а також допоможе уникнути імпортової інфляції. Державна цінова політика має бути доповнена ефективним використанням ресурсів і повинна гармонізуватися з політикою у галузі валютно-фінансових та грошово-кредитних відносин, сприяючи реалізації конкурентних переваг країни.

В умовах відкритості вітчизняної економіки валютний курс має стати активним інструментом як зовнішньоекономічної, так і внутрішньоекономічної цінової політики.

В умовах сильної імпортової залежності доцільно проводити політику поступового ослаблення курсу гривні. Практика показала, що зміцнення гривні створює сприятливі умови для іноземних фірм та пригнічує національне виробництво: іноземні товари, що імпортуються дешевшають і стають привабливішими, аніж вітчизняні товари. Якщо ж курс гривні поступово

знижуватиметься, то імпортовані товари будуть ставати дорожчими і зросте попит на вітчизняні товари, який стимулюватиме виробництво. Ця валютна політика сприятиме зменшенню імпортової залежності України та збільшення експортного сектора.

Також для підвищення ефективності антиінфляційних заходів слід орієнтуватися на збільшення виробництва за рахунок розширення внутрішнього платоспроможного попиту (передусім з боку населення). Її слід проводити, використовуючи як важелі підвищення оплати праці та пенсійного забезпечення, а також інші методи: іпотечу, споживче кредитування, прискорений розвиток малого та середнього бізнесу. Такі заходи сприятимуть збільшенню обсягу інвестицій за рахунок залучення вільних фінансових ресурсів, а також покращення використання наявних у країні виробничих потужностей.

Для цього необхідне ефективне використання цінових механізмів. Однак це вимагає високого налаштування та кваліфікації спеціалістів. А для цього слід збільшити вклади держави у людський капітал, наприклад, освіту.

Необхідно також зменшити терміни окупності інвестиційних проектів. Для цього доцільно було б удосконалити виробничу інфраструктуру. Але існує думка, що слід не підвищувати інвестиційну активність, а навпаки, намагатись її скоротити. Збільшенням інвестицій є значне збільшення товарного виробництва, що відновлює відповідність між грошовою масою та її товарним покриттям. Вітчизняний товаровиробник стане сильним. Але варто лише припустити, що інвестиції були спрямовані не в те русло – ринок не прийме вироблені товари та послуги у тих обсягах або за тими цінами, на які розраховували інвестори та потенційно сильний український товаровиробник зникне і залишиться тільки інфляція, що набирає обертів.

Ще одним фактором підвищення ефективності заходів боротьби з інфляцією є регулювання дій монополій, тарифів на послуги природних монополій. Адже зростання цін та тарифів на послуги природних монополій є одним із найважливіших факторів інфляції у всіх сферах економіки.

Головне завдання державного тарифного регулювання – оптимізація сукупних витрат через оптимізацію окремих суб'єктів – учасників тарифної системи. Це створить умови підвищення конкурентоспроможності тих сфер, які пов'язані з послугами даної системи. Державі необхідно ефективніше боротися з корупцією та пов'язаною з нею монополізмом. Для цього слід конкретизувати визначення монопольної ціни та законодавче закріплення норми прибутку, що не перевищує середнього значення по даній сфері чи галузі, мають бути конкретизовані та обмежені норми визнання змов допустимими, необхідне посилення адміністративної відповідальності за цінові змови.

Для більш ефективної боротьби з інфляцією уряду також варто:

- проводити активну структурну політику, спрямовану на перерозподіл ресурсів у ті сектори та галузі, які слабо ними забезпечені;
- розвивати фінансовий ринок;
- виробити збалансовану та послідовну фіскальну політику, що дозволяє нейтралізувати циклічні коливання;
- покращити якість статистичних даних та аналітичних досліджень, забезпечити прозорість та достовірність виміру інфляції.

Таким чином, існує багато способів підвищення ефективності антиінфляційної політики в Україні. Основними з них є проведення адекватної грошово-кредитної політики, помірної валютної політики, удосконалення податкової системи, покращення системи підрахунку інфляції. Уряду слід підтримувати вітчизняного товаровиробника, що сприятиме розвитку виробництва. Ці заходи не повинні суперечити один одному, а повинні утворювати єдину систему заходів боротьби з інфляцією. Необхідна також послідовність і поступовість у заходах, що приймаються.

3.2. Оптимізація фінансових та виробничих процесів як стратегія протидії інфляції для ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат».

У сучасній економічній ситуації стрімко збільшується вплив невизначеності та пов'язані з ним специфічні ризики. Найважливішим із них, на наш погляд, в економіці є інфляційний ризик, суть якого полягає в небезпеці знецінення майна організації внаслідок інфляційних процесів. Цей ризик становить особливу загрозу, оскільки впливає на фінансові результати організації з двох сторін:

- з боку витрат,
- з боку доходу.

Ризики із боку витрат у тому, що вартість виробничих ресурсів зростатиме значно швидше, ніж ціна на кінцеву продукцію, що вплине на зниження рентабельності виробництва.

Врахування потенційного рівня інфляції при плануванні витрат виробництва може, у свою чергу, призвести до того, що вартість продукції підприємства зростатиме швидше, ніж у конкурентів, що вплине на зниження конкурентоспроможності продукції організації, обсяг її реалізації, рівень доходу. Основні способи врахування впливу інфляції на фінансове становище підприємства можна представити у вигляді табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Основні способи врахування впливу інфляції на фінансове становище підприємства

Вид методу	Характеристика	Переваги	Недоліки
Оцінка за первісною вартістю	Вартість об'єктів основних засобів, що приймаються до бухгалтерського обліку	Початкова вартість не змінюється у процесі функціонування об'єкта основних засобів до його переоцінки	Ускладнює процес вивчення динаміки основних виробничих фондів і отримує непорівнянні показники
Оцінка за відновлювальною вартістю	Стандартизує основні виробничі фонди, введені в дію у різні періоди діяльності підприємства	Надає можливість детально оцінити вартість основних виробничих фондів, величину амортизації та витрати виробництва	Не враховує зміну купівельної спроможності грошей
Складання фінансової звітності у твердій валюті	Перераховує показники з кожної операції з твердої валюти згідно з	Знижує вплив інфляції	Підвищуються витрати на ведення бухгалтерського обліку

	чинним валютним курсом		
Постійної купівельної сили грошей	На підставі середнього рівня цін визначає вартість активів, пасивів, надходжень та витрат	Простота розрахунку, доступність вихідних даних	Не враховує знецінення різних видів майна та об'єктів організації
За поточними витратами	Дозволяє змінити певні види активів протягом певного проміжку часу	Не передбачає централізованого розрахунку індексу середніх цін	Суб'єктивність інформації, складність розрахунків

Розглянуті методи оцінки інфляції на фінансово-господарську діяльність організації є найпоширенішими і найчастіше застосовуються зарубіжними та вітчизняними дослідниками. У різних ситуаціях необхідно використовувати відповідний метод, виробити найбільш оптимальний спосіб його застосування в економічній ситуації, що склалася в організації.

Перш за все, інфляція впливає на різні аспекти фінансової діяльності організації, включаючи рентабельність власного капіталу (ROE). Інфляція може знижувати купівельну спроможність грошей, що може призвести до збільшення витрат на виробництво та інші операційні витрати. Це може негативно позначитися на ROE, який вимірює ефективність використання власного капіталу для генерації прибутку.

Використовуючи дані ступінчастого аналізу, менеджер здатний виявити негативний вплив різних факторів на рентабельність власного капіталу (ROE) і, таким чином, вживати відповідних заходів, спрямованих на протидію зазначеним факторам (рис. 3.2).

У цьому випадку відбувається удосконалення методів управління фінансовими результатами підприємства ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат», яке у своєму комплексному впливі спрямоване на максимізацію рентабельності власного капіталу організації через зниження негативного впливу інфляційних процесів на фактори ROE та їх підвищення ефективності.

Як видно із рис. 3.2 даний комплекс заходів, на нашу думку, повинен включати три основні напрями:

- максимізація рентабельності активів;

– формування такої структури джерел коштів, яка б відповідала стратегічним завданням організації за збереження прийняттого рівня фінансової стійкості та ризиків;

– зниження впливу інфляції на рентабельність власного капіталу.

Можливості подолання інфляційних наслідків на ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» потребують комплексного та науково обґрунтованого підходу.

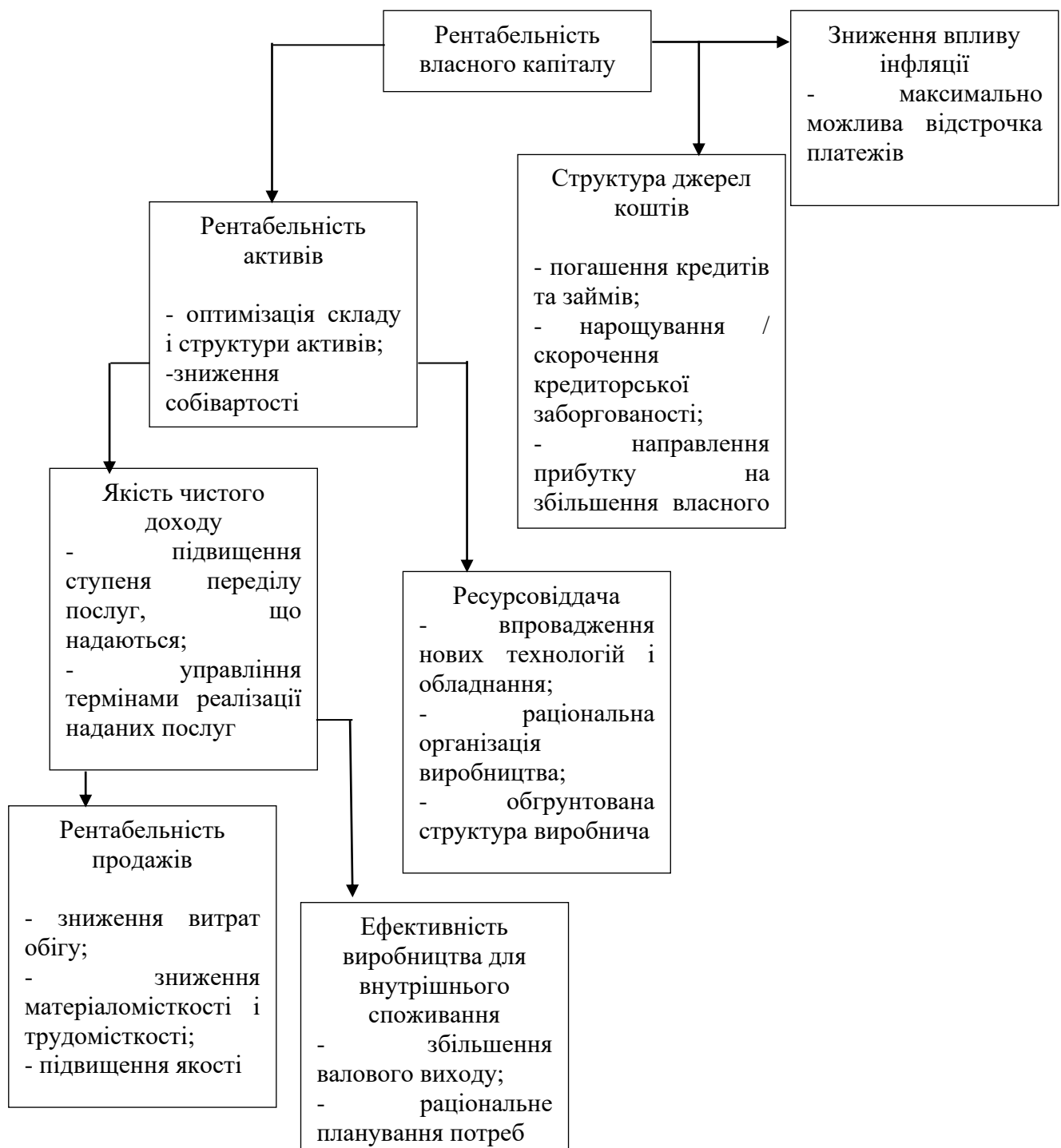

Рис. 3.2. Заходи, які направлені на підвищення рентабельності власного капіталу

Джерело: складено самостійно

Нижче подано аналіз ситуації та стратегії подолання, засновані на академічних принципах економічного управління:

Інфляційний вплив. Зростання цін на сировину, комплектуючі, енергоресурси та транспортні послуги збільшує витрати підприємства, знижує рентабельність та конкурентоспроможність.

Вплив на споживача. Збільшення цін на продукцію може зменшити попит та клієнтську базу.

Запропонуємо стратегію подолання.

1. Оптимізація витрат. Переговори з постачальниками. Пошук ефективних постачальників, перегляд умов договорів.
2. Енергозбереження. Впровадження технологій, що зменшують споживання енергії.
3. Логістична оптимізація. Скорочення транспортних витрат та оптимізація маршрутів.
4. Контроль за запасами. Мінімізація запасів та їх ефективне управління.
5. Оптимізація штату. Раціоналізація персоналу та автоматизація процесів.
6. Збільшення доходів. Підвищення цін. Аналіз ринку та диференціація цін.
7. Розширення асортименту. Випуск нових продуктів та вихід на нові ринки.
8. Збільшення експорту. Пошук нових партнерів та участь у міжнародних виставках.
9. Покращення якості. Використання нових технологій та контроль якості.

10. Фінансові інструменти. Валютні операції. Використання ф'ючерсів та опціонів для захисту від валютних ризиків.

11. Страхування. Застосування страхових полісів для захисту від ризиків.

12. Державна підтримка. Використання програм державної підтримки.

13. Розвиток персоналу. Навчання. Підвищення кваліфікації персоналу з метою оптимізації виробничих процесів.

14. Мотивація. Розробка системи мотивації, що стимулює продуктивність праці.

Рекомендації:

1. Моніторинг інфляційних процесів.

2. Співпраця з іншими підприємствами.

3. Користування консультаційними послугами.

Ці стратегії відповідають сучасним вимогам управління підприємствами в умовах інфляції та допоможуть ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» досягти стабільності та успіху.

Зважаючи на складність ситуації, важливо розглянути додаткові заходи для подолання інфляційних наслідків на ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат»:

Інновації та дослідження. Інвестування в дослідження та розвиток нових технологій, спрямованих на зменшення витрат та підвищення продуктивності.

Впровадження інноваційних методів виробництва та управління для підвищення ефективності та конкурентоспроможності.

Стратегія ризик-менеджменту. Ретельне аналізування та оцінка ризиків, пов'язаних з інфляцією, з метою розроблення планів заходів для їх зменшення або уникнення.

Встановлення механізмів контролю за ризиками та їхнє своєчасне реагування для мінімізації впливу на фінансовий стан підприємства.

Стале вдосконалення процесів. Впровадження систем управління якістю (наприклад, ISO 9001) для забезпечення стабільної якості продукції та зниження відповідних витрат.

Постійне вдосконалення виробничих процесів шляхом аналізу ефективності та впровадження оптимальних методів та практик.

Соціальна відповідальність та сталість. Встановлення програми корпоративної соціальної відповідальності, що сприяє покращенню умов праці, розвитку місцевої спільноти та збереженню навколишнього середовища.

Збереження стабільних відносин зі співробітниками та партнерами, спрямованих на довгострокову співпрацю та взаємовигідне партнерство.

Ці заходи доповнюють раніше викладені стратегії та спрямовані на створення стійкої бази для подолання інфляційних викликів і забезпечення успішного функціонування ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» в умовах негативного впливу інфляції.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити наступні висновки.

Інфляція – перевищення номінальних (грошових) показників над реальними внаслідок зниження купівельної спроможності грошей, викликаного прагненням економічних агентів до перерозподілу суспільного доходу в свою користь.

Коли мова йде про умови, при яких розгортаються інфляційні процеси, то це, як видно, поширюється на всю економіку і на весь соціально-економічний стан країни. Це вплив: 1) в сторону скорочення виробництва товарів і збільшення витрат на їх виробництво; 2) по лінії збільшення грошової маси.

У ринковому господарстві особливе місце серед індексів якісних показників відводиться індексам цін. Вони виконують роль загального вимірника інфляції при макроекономічних дослідженнях.

У 2021 році спостерігалось зниження темпу зростання цін. Ця тенденція була характерна і для країни загалом – індекс споживчих цін становив 107,9%. У період 2021 р. спостерігалася дефляція: індекс споживчих цін на товари та послуги становив відповідно 99,9% до попереднього місяця. Причинами зниження інфляції стали скорочення сукупного попиту, зміцнення гривні, а також скорочення припливу капіталу

Найвищий рівень інфляції спостерігався у лютому-березні 2022 р., коли розпочалося повномасштабне вторгнення росії. У перші години війни НБУ зафіксував офіційний курс, а в липні 2022 р. – скоригував його на 25% та запровадив додаткові обмеження на валютному ринку щоб захистити макрофінансову систему. У той період, різниця між офіційним та готівковим курсами не перевищувала 10-11%, а коливання були абсолютно незначними навіть під час масованих обстрілів.

Завдяки адміністративним заходам, а також за допомогою міжнародної спільноти міжнародні резерви вдалося зберегти і на кінець січня 2023-го їх рівень (29,9 млрд дол. США) був навіть вищим на 9%, аніж на початок війни.

Проте, варто зазначити, що будь-які обмеження, які впроваджуються штучно, працюють тимчасово. Щоби їх уникнути, Національний банк України на постійній основі відстежує та аналізує поточну ситуацію та прораховує усі можливі сценарії і готує відповідні рішення.

Товариство з додатковою відповідальністю «Сторожинецький меблевий комбінат» динамічно розвивається і працює на меблевому ринку з 1976 року. Основною метою ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» є отримання прибутку та розподіл між власниками. Основне завдання компанії – пошук нових клієнтів, створення кола замовників і робота з постійними партнерами.

Для проведення розрахунків щодо вимірювання впливу інфляції на результати ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» було використано показники: валового випуску виробленої продукції, робіт та послуг; собівартості реалізованої продукції з основним її елементам (матеріальні витрати, оплата праці, амортизація); вартості активів підприємств на кінець року (оборотних та необоротних активів); вартості основних виробничих фондів; обсягу капітальних вкладень.

Звітна величина ціни продукції з врахуванням інфляції складає 24879 тис. грн, тоді як перерахована величина без урахування інфляції становить 15734,31 тис. грн. Це призвело до зміни на 15734,31 тис. грн. Частка інфляції в цьому випадку складає 36,76%.

Звітна величина ціни на матеріальні затрати з врахуванням інфляції складає 18773 тис. грн, тоді як перерахована величина без урахування інфляції становить 8091,81 тис. грн. Це призвело до зміни на 10681,19 тис. грн. Частка інфляції в цьому випадку складає 56,90%.

Звітна величина середньої заробітної плати з врахуванням інфляції складає 8560 тис. грн, тоді як перерахована величина без урахування інфляції становить 7642,8 тис. грн. Це призвело до зміни на 823,6 тис. грн. Відсоток цієї зміни відносно звітної величини складає 10,71%.

Собівартість продукції також зазнала значної зміни внаслідок інфляції, збільшившись на 9144,69 тис. грн або на 36,76%.

Отже, інфляція має значний вплив на фінансовий стан підприємства, змінюючи ціни на продукцію, середню заробітну плату, собівартість та прибуток від продукції. Потрібно уважно враховувати ці зміни при плануванні та аналізі фінансової діяльності підприємства.

Існує багато способів підвищення ефективності антиінфляційної політики в Україні. Основними з них є проведення адекватної грошово-кредитної політики, помірної валютної політики, удосконалення податкової системи, покращення системи підрахунку інфляції. Уряду слід підтримувати вітчизняного товаровиробника, що сприятиме розвитку виробництва. Ці заходи не повинні суперечити один одному, а повинні утворювати єдину систему заходів боротьби з інфляцією. Необхідна також послідовність і поступовість у заходах, що застосовуються.

Інфляція неоднозначно впливає на показники, що відображають різні аспекти формування фінансових результатів підприємств. В одних випадках інфляція негативно впливає дані результати, за іншими – позитивно.

Оцінку впливу інфляції на фінансові результати ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат» рекомендується провести за допомогою аналізу зміни та коригування витрат організації. Даний метод є найбільш ефективним та наочним. Крім того, досить корисним методом є співвідношення грошових активів та пасивів з подальшим коригуванням на темп інфляції фінансових результатів залежно від значення інфляційного важеля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк Д., Буй Ю., Бережницька У., Савко О., Гориб І. Соціальне підприємництво як рушійна сила для зростання соціальних інновацій. *Science and Innovation*. 2023. Том 19. № 2. С. 17-30.
2. Барановський О.І. Фінансові кризи: передумови, наслідки і шляхи запобігання: монографія. Київ: КНТЕУ, 2011. 754 с.
3. Богдан Т. Фінансово-економічні наслідки війни. Офіційний сайт інтернет видання LB.ua. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/550614_finansovoekonomichni_naslidki.html (дата звернення: 10.03.2024).
4. Валовий внутрішній продукт. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/gdp> (дата звернення: 14.04.2024).
5. Гелухов Н.М., Пелех А.І. Сучасні тенденції розвитку грошово-кредитної політики України. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. №1. С. 41-45
6. Данилишин Б. Інфляційні тенденції (жовтень 2023): розучились прогнозувати? URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/583680_inflyatsiyni_tendentsii_zhovten.html (дата звернення: 10.04.2024).
7. Данилишин Б. Керованість інфляцією: наслідки для повоєнного суспільства. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/14/693781/> (дата звернення: 15.04.2024).
8. Зануда А. Як українська економіка пережила 2022 рік. Офіційний сайт інтернет видання BBC Ukraine. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-64008306> (дата звернення: 20.04.2024).
9. Економічна теорія та право: зб. наук. пр. / редкол.: А. П. Гетьман та ін. Харків: Право, 2022. №1 (48). 138 с.

10. Індекс інфляції. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation> (дата звернення: 21.04.2024).

11. Калюжний В. Механізм розвитку та протидії інфляції в Україні. *Економіст*. 2018. №6. С. 16-22.

12. Коваленко О. Інфляція в Україні: Особливості впливу на фінансову систему. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2018. Вип. 19. 316 с.

13. Круш П. В. Клименко О. В. Інфляція: суть, форми та її оцінка: Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 288 с. URL: <https://library.nusta.edu.ua/depository/Оцифровані%20документи/ІНФЛЯЦІЯ%20СУТЬ%20ФОРМИ,ОЦІНКА.pdf> (дата звернення: 23.04.2024).

14. Мавріна М.І. Аналіз стану економіки України у воєнний період. *Вісник Приазовського Державного Технічного Університету. Серія: Економічні науки*. 2023. №1 (38). С. 99-105.

15. Марцин В. С. Деякі підходи до регулювання інфляційних процесів на сучасному етапі розвитку економіки. *Економіка розвитку*. 2017. № 1(65). С. 42–48 .

16. Нікіфоров П.О., Краус Н.М., Краус К.М. Регулювання грошового ринку інструментами монетарної політики. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2022. №2 (10). С. 77-90.

17. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 27.04.2024).

18. Пишний А. Фактор незламності: як фінансова система долає виклики війни та що буде далі. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/16/697112/> (дата збекнення: 27.04.2024).

19. Полозенко Д.В. Про гроші, інфляцію та фінанси у трансформаційній економіці. *Фінанси України*. 2019. № 3 С. 21-24.

20. Самойлюк М., Левченко Є. Економіка України у 2023 році: головне. URL: <https://ces.org.ua/ukrainian-economy-in-2023-tracker->

[overview/#:~:text=У%202023%20році%20реальний%20ВВП,менший%2С%20ніж%20у%202021%20році](#) (дата звернення: 27.04.2024).

21. Свириденко Ю. Українська економіка пережила найважчий рік за часи Незалежності: як ми вистояли та що далі? Офіційний сайт інтернет видання «Українська правда» URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/12/30/695585> (дата звернення: 25.04.2024).

22. Сметана Д.Ю. Інфляція в Україні та шляхи її подолання. *Управління розвитком*. 2018. № 15. С. 127-128.

23. Соціальна політика в Україні у воєнний час: 2022-2023 роки. URL: <https://www.kas.de/documents/270026/22934445/Аналітична+записка+IEP+2023+Соціальна+політика+в+Україні.pdf/5e28563c-f341-04dd-444f-4292d6320765?version=1.0&t=1698852814558> (дата звернення: 20.04.2024).

24. Фільштейн Л.М., Гохгелеринт Н.Л. Головні чинники та наслідки інфляції в Україні. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2018. Вип. 23. С. 244-249.

25. Шварц Д. Вирватись з мороку – як виживала та змінювалась економіка України за рік війни. Офіційний сайт Української незалежної агенції новин. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/virvatis-zmoroku-yak-vizhivala-ta-zminyuvalas-ekonomika-ukrajini-za-rik-viyni-12157020.html> (дата звернення: 21.04.2024).

26. Як війна вплинула на економіку України? Офіційний сайт інтернет видання Deutsche Welle. URL: <https://www.dw.com/uk/ak-vijna-vplinula-na-ekonomiku-ukraini/a-63093916> (дата звернення: 14.04.2024).

27. Bernanke B.S., Mishkin F.S. Inflation targeting: a new framework for monetary policy? *Journal of Economic Perspectives*. 1997. 11(2). URL: <http://pubs.aeaweb.org/doi/pdfplus/10.1257/jep.11.2.97> (дата звернення: 19.04.2024).

28. Carranza L., Sánchez J.E.G., Biscarri J.G. Exchange rate and inflation dynamics in dollarized economies. *Working Paper*. 2008. №. 10/04. URL:

<http://www.unav.edu/documents/29147/427943/wp1004.pdf> (дата звернення: 19.04.2024).

29. Cukierman A. Central bank independence and monetary policy making institutions Past, Present and Future. Central Bank of Chile Working Paper № 360. – 2006. URL: https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Downloads/Bundesbank/Research_Centre/Conferences/2007/2007_11_08_eltvile_03_cukiermann_paper.pdf?__blob=publicationFile. (дата звернення: 17.04.2024).

30. Freedman C., Otker-Robe I. Country experiences with the Introduction and implementation of inflation Targeting. *International Monetary Fund*. 2009. URL: <http://core.ac.uk/download/pdf/6605043.pdf>. (дата звернення: 17.04.2024).

31. Kumhof M. Inflation targeting under imperfect credibility. Stanford University *Working Paper*. 2000. URL: <http://www.lacea.org/meeting2000/MichaelKumhof.pdf> (дата звернення: 18.04.2024).

32. Svensson L.E.O. Inflation forecast targeting: implementing and monitoring inflation targets. Institute for International Economic Studies, Stockholm University ; CEPR and NBER. 1996. URL: <http://larseosvensson.se/files/papers/intermt.pdf> (дата звернення: 19.04.2024).

33. Офіційний сайт Міністерства фінансів. URL: <https://index.minfin.com.ua> (дата звернення: 20.04.2024).

34. Офіційний сайт ТДВ «Сторожинецький меблевий комбінат». URL: <http://meblevyk.com.ua> (дата звернення: 17.04.2024).